

L'Àsia, un continent sense dones

El concepte "dones que manquen", que vaig exposar ara fa onze anys, fa referència al terrible dèficit que colpeja vastes regions de l'Àsia i de l'Àfrica del Nord, com a conseqüència de la manca de cura que atorguen els progenitors a les filles de la família. Les xifres són impressionants. Ara fa uns deu anys vaig observar que la taxa de masculinitat a l'Àfrica subsahariana era d'1,022 homes per dona, perquè tant els homes com les dones d'aquella regió rebien un tractament similar. Després, al llarg d'altres estudis, vaig descobrir que feien falta 44 milions de dones, a la Xina; 37, a l'Índia, etc. A escala planetària, podem dir que en total manquen uns 100 milions de dones.

Com ha evolucionat aquesta tendència, en aquests deu anys? En certa manera, les coses no han canviat gens. Les xifres d'homes i dones per total de població es modifiquen lentament, però s'agreugen a la Xina i només milloren lleugerament a l'Índia, Bangla Desh, el Pakistan i l'Àsia Occidental. Però, com que la població mundial, en termes absoluts, ha augmentat, el nombre total de "dones que manquen" també ho ha fet: arriba ja als 93 milions als països que acabe d'esmentar, i es diu que falten uns 101 milions de dones sobre el Planeta. Ara bé, aquests deu darrers anys també han estat marcats per un altre canvi radical: hi hem pogut observar dos moviments demogràfics oposats. D'una banda, la diferència entre la mortalitat femenina i la masculina ha disminuït força. De l'altra, les dones han de superar un handicap suplementari, pel que fa a la natalitat: el dels avortament selectius dels fetus fe-

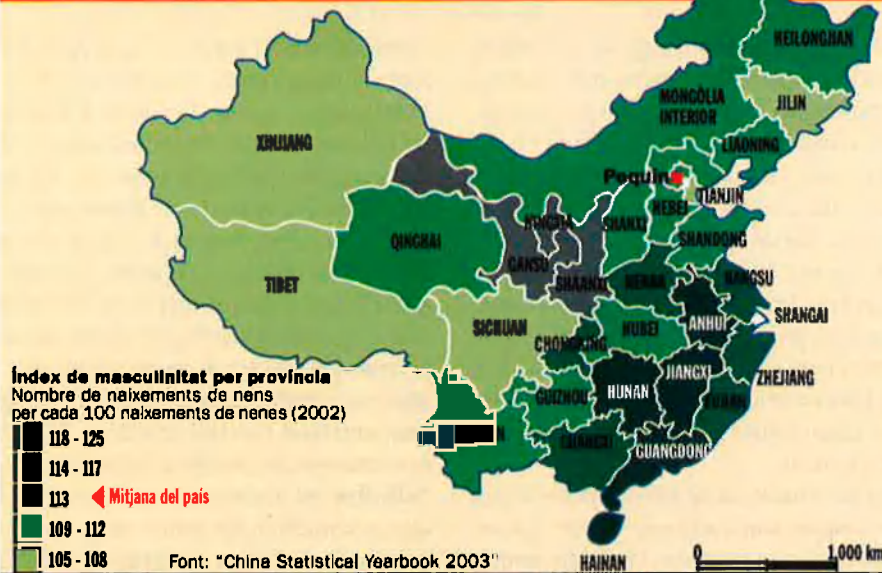
menins. Com que ja es permet saber el sexe dels fetus, les tecnologies modernes han posat de moda els avortaments selectius, de manera que, avui dia, són ja una pràctica corrent en moltes societats.

Comparat amb les xifres europees de naixement de xiques (95 per cada 100 xics), a Singapur i Taiwan la xifra baixa fins als 92/100; a Corea del Sud, fins als 88/100; i a la Xina, 86/100. No tenim les xifres de l'Índia, perquè no disposen d'un cens uniforme a tot el territori. Si considerem, però, la proporció de xiques i xics en la franja de zero a sis anys (dades relativament pròximes i comparables), veiem que, per cada 94,5 xiques, naixen 100 xics, segons el cens del 2001.

Disparitats regionals inexplicables. Aquesta baixada sembla poc important (si la comparem amb les xifres de la Xina o de Corea), però podria indicar un començament de la tendència. Quan la determinació del sexe del fetus siga accessible a tothom, les xifres a l'Índia continuaran baixant. Això no seria gens estrany, malgrat la prohibició, que data del 1992, de conèixer el sexe del fetus (excepte en el cas de raons mèdiques). A més, les variacions en el si del país són immenses, i el càlcul d'una mitjana nacional amaga unes disparitats impressionants: en molts estats del nord i de l'oest el nombre de xiques és netament inferior, i més baix que a la Xina i Corea. Encara hi ha un fet més interessant: l'Índia sembla partida per la meitat. Si agafem la norma europea de la relació entre xiques i xics (i, com a referència, prenem la xifra alemanya de 94,8/100), constatem que tots els estats del nord i de

El prestigiós
economista indi
Amartya Sen
ja fa temps
que estudia
el desequilibri
entre xiques i xics
a l'Àsia.
En aquest article
torna a fer sonar
les alarmes.

Disparitats regionals a la Xina

La Xina: mig segle de planificació familiar

1950 El règim comunista practica el discurs natalista. Creix fortament la població (la taxa de fecunditat era superior a cinc fills per dona).

1971 Comencen les polítiques de planificació familiar.

1979 La generació dels anys seixanta arriba a l'edat de procrear, cosa que fa tómer una explosió demogràfica. Les autoritats promouen la política del fill únic.

1980 La llei del matrimoni imposa a les parelles la pràctica de la "planificació familiar". En cas d'embaràs no planificat, els reglaments obliguen a avortar immediatament i preveuen sancions diverses.

1982 La Constitució xinesa limita els naixements.

1984 Les parelles rurals reben autorització, sota determinades condicions, de tenir dos fills.

1991 La llei de protecció del menor prohibeix l'infanticidi i l'abandonament de xiquetes.

1992 La llei de protecció dels drets de la dona impedeix qualsevol tipus de discriminació envers les dones sense fills o les que només tinguen una xiqueta.

1994 La llei de protecció materna i infantil estableix que no es farà cap avortament sense consentiment escrit de la mare. Es prohibeix la selecció dels fetus per raó de sexe (tant si és gràcies a una ecografia com a qualsevol altra tècnica).

1997 Per fer front a l'envelliment de la població, les parelles urbanes formades per dos fills únics reben autorització per tenir dos fills.

1998 L'índex de fecunditat arriba quasi als dos fills per dona.

2000 El cens determina que hi ha 1,3 milers de milions de xinesos. Es calcula que, l'any 2050, en seran 1,6 milers de milions.

Com que ja es permet saber el sexe dels fetus, s'han posat de moda els avortaments selectius

l'oest es troben prop d'aquesta xifra, i especialment el Punjab, l'Haryana, Delhi i el Gujarat (on hi ha entre 79,3 i 87,8 xiques per cada 100 xics). A l'altre costat d'aquesta demarcació, als estats del sud i de l'est, Kerala, Andhra Pradesh, Bengala Occidental i l'Assam ofereixen xifres superiors (de 96,3 a 96,6 xiques per cada 100 xics). Amb l'única excepció geogràfica de Tamil Nadu, que frega els 94/100. La freqüència dels avorta-

ments selectius al nord i a l'oest (és a dir, a la zona que anomenem BIMARU, que significa, literalment, "pobresa", i que és alhora l'acrònim de Bihar, Madhya Pradesh, Rajasthan i Uttar Pradesh), no és degut a la disponibilitat dels equips mèdics, per tal com a Kerala i a Bengala Occidental tenen tants aparells mèdics com a Bihar o al Madhya Pradesh. Tampoc no ho podem atribuir a les creences religioses: hi ha hindús i mu-

sulmans a diverses regions de l'Índia, i el comportament de totes dues comunitats es correspon més aviat amb el model local de cada regió. El nivell d'ingressos tampoc no explica les desigualtats regionals. De fet, el Punjab i l'Haryana, que és on hi ha les taxes més elevades de masculinitat, figuren a la llista dels estats més rics. A més, tampoc no ho podem atribuir al tipus de creixement econòmic, perquè els estats de creixement ràpid, com ara el Gujarat, presenten xifres semblants a altres en desenvolupament, com ara Bihar. Tampoc no té cap impacte sobre la natalitat l'educació femenina. En efecte, les dones educades tenen millor cura de les seues filles, però també avorten si saben que no esperen un fill mascle. Per això, trobem molt poques xiques en l'ensenyament secundari a Himachal Pradesh, Maharashtra i Gujarat, estats on les dones són més ben educades que a la resta. El fenomen és el mateix que a la Xina, Corea del sud, Singapur i Taiwan.

Natalitat selectiva. El declivi, a l'Índia, és sorprenent. Hi ha diferències amagades entre els valors que vehiculen les cultures tradicionals d'una part i, de l'altra, de la demarcació que hem establert? Hi ha una correlació entre la manca de xiques i el gran avanç dels partits religiosos i de casta, en aquests estats? Com hem d'interpretar el fet que, a les legislatives de 1999, 169 dels 197 diputats de la dreta hinduista representaven els partits del nord o de l'oest? Cal que hi veiem un factor cultural o polític profund? Almenys sabem que no és una pura coincidència perquè el fanatisme hindú i l'avortament selectiu dels fetus femenins són fenòmens relativament recents. De fet, no tenim cap resposta a totes aquestes preguntes.

Fa deu anys, la mortalitat selectiva era la primera causa d'aquesta manca de dones i hi vam dedicar un estudi aprofundit. Avui dia, però, el que hauria de ser objecte d'estudi és la natalitat selectiva, que fuetja l'Àsia amb una força sorprendora.

Amartya Sen

© *British Medical Journal*

Traducció: *Maite Insa*

Unes societats cada ve

Si, al vostre país, hi haguera 10 milions de joves que no pogueren trobar dona, estariu preocupats? Aquest és l'escenari inquietant amb què s'enfronten l'Índia i la Xina. Les tècniques que permeten determinar el sexe del fetus s'han estès a l'Àsia, des de mitjan anys vuitanta, i cada vegada més pares les fan servir per eliminar les filles abans que nasquen. Aquests procediments d'avortament selectiu han estat prohibits a tot Àsia, però la taxa de masculinitat augmenta entre les generacions joves dels països de tot el continent.

Quan una societat prefereix els xics a les xiques, que és el que s'esdevé, avui dia, en certes parts de l'Àsia, no només acaba tenint menys filles, sinó que crea, a més, una classe social de joves que tindran moltes dificultats per trobar dona i formar una llar. La preferència pels fills és un fenomen secular, a l'Àsia, i els xinesos tenen una expressió per designar aquests joves: *guang gun'er*, és a dir, "branques nues", aquella part de la família que mai no aportarà fruits. Les xiques que s'haurien convertit en esposes d'aquests joves van ser eliminades.

La Xina ja ha vist reaparèixer una plaça molt antiga: la dels raptés de dones, que són venudes com a esposes (als homes massa pobres per atraure una altra dona, d'una manera diferent). L'escassetat de dones accentuarà aquest fenomen i provocarà que, mentre els homes privilegiats (els que tenen diners, talent o educació) es continuaran casant, els desafavorits (pobres, poc dotats i analfabets) no es casaran. Per tant, hi haurà una classe permanent de "branques nues" eixides de les classes socioeconòmiques inferiors. A la Xina i a l'Índia, per exemple, les "branques nues" representaran, d'aquí al 2020, el 12 o 15 per cent dels joves. Tenint en compte aquesta situació, els dirigents d'aquests països haurien d'estar preocupats? La resposta és que sí. Les "branques nues", al llarg de la història de l'Àsia del sud i de l'est, han contribuït a agreujar la inestabilitat social, la criminalitat, la violència i les màfies.

Penseu un poc: a mitjan segle XIX, els Nian, un moviment de rebels (1853-1868) compost essencialment d'homes joves sense esposa ("branques nues"), es van associar amb altres grups per atacar les tropes i les fortaleses imperials del nord de la Xina (després d'un període de catàstrofes naturals i de fam). Van arribar a prendre el control d'un territori amb 6 milions d'habitants, abans de ser aixafats pel Govern al cap de molts anys. Més recentment, els investigadors indis van constatar l'existència d'un lligam extremadament fort entre la taxa de masculinitat i el nombre de crims violents que es cometien als estats indis, un lligam que subsisteix, malgrat que també hi influeixen altres factors. I, al món sencer, els autors d'actes de violència són més sovint homes joves solters que no homes joves casats.

Segons els sociòlegs, els joves que no tenen cap tipus d'interès en la societat —que provenen de classes socioeconòmiques inferiors i que tenen poques possibilitats de poder fundar una família pròpia— tenen més tendència que els altres a millorar la seua situació per mitjà de la violència, encara que, per fer-ho, s'hagen d'aliar amb altres "branques nues".

Hi haurà 58 milions de joves solters. Els governs que fan front a un augment d'aquest tipus de població, les "branques nues", es troben sovint amb un dilema. D'una banda, han de contrarestar l'amenaça que aquests joves representen per a la societat. De l'altra, però, el preu que paguen per poder reprimir la criminalitat, les bandes i el tràfic de tota mena és caure en un autoritarisme galopant.

Arriba un moment que les autoritats intenten exportar el seu problema, o bé encoratjant aquests joves a emigrar, o bé canalitzant-ne l'energia en aventures militars a l'estranger. Quan l'amenaça no ve de l'exterior, sinó de l'interior, no hi ha gaires solucions. Segons les estimacions més moderades, l'any 2020 les "branques nues" assoliran la xifra de 30 milions de persones a la Xina, i de 28 a